

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

**Stappenplan voor het handelen bij signalen van
huiselijk geweld en kindermishandeling**

PPO de Link

Opgesteld : Fransje van Veen
Vastgesteld : 26 september 2012

Inhoudsopgave

1. DOEL EN FUNCTIE VAN DE MELDCODE.....	3
1.1 Aanleiding voor de meldcode	3
1.2 Functies van de meldcode	3
1.3 Basismodel meldcode	3
1.4 Begripsomschrijving van huiselijk geweld en kindermishandeling.....	3
2. DE MELDCODE	4
2.1 Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	4
2.2 Volgorde van de stappen	5
2.3 De stappen	5
Stap 1: In kaart brengen van signalen	5
Stap 2: Collegiale consultatie en zonodig raadplegen van het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld	6
Stap 3: Gesprek met de leerling en ouders/verzorgers	6
Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling	7
Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden	7
2.4 Inspanningen na de melding.....	8
3. BEROEPSGEHEIM, MELDCODE EN MELDRECHT.....	9
3.1 Inhoud en doel van het beroepsgeheim	9
3.1.1 Algemene zwijgplicht.....	9
3.1.2 Paradox van de geheimhoudingsplicht.....	9
3.1.3 Vragen van toestemming.....	9
3.2 Conflict van plichten.....	10
3.2.1 Beoordeling van een besluit over het doorbreken van het beroepsgeheim.....	10
3.3 Wettelijk meldrecht.....	10
4. VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN PPO DE LINK	11

1. Doel en functie van de meldcode

1.1 Aanleiding voor de meldcode

In het najaar van 2008 kondigde de overheid een wetsvoorstel aan waarin aan organisaties, in het kader van kwaliteitszorg, de plicht wordt opgelegd om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Daaronder wordt ook begrepen seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouderenmishandeling. De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige beroepskrachten in de (jeugd) gezondheidszorg, het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning en eveneens voor politie en justitie.

1.2 Functies van de meldcode

De verplichting heeft tot doel beroepskrachten te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Met beroepskrachten wordt in ons geval voornamelijk de leerkrachten bedoeld. Een meldcode bevat een stappenplan. Dit stappenplan leidt de leerkracht stapsgewijs door het proces vanaf het moment dat hij signaleert tot aan het moment dat hij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding. De stappen maken de leerkracht duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij, rekening houdend met zijn beroepsgeheim, op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het doen van een melding.

1.3 Basismodel meldcode

PPO de Link heeft bij de opstelling van een meldcode gebruik gemaakt van een basismodel dat door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is opgesteld.

1.4 Begripsomschrijving van huiselijk geweld en kindermishandeling

In het model dat PPO de Link heeft overgenomen en passend heeft gemaakt voor eigen gebruik, is voor het begrip kindermishandeling aansluiting gezocht bij de begripsomschrijving in de Wet op de Jeugdzorg. Onder kindermishandeling wordt ook verstaan als het kind getuige is van huiselijk geweld tussen andere huisgenoten. Omdat het begrip huiselijk geweld (nog) niet wettelijk wordt omschreven is daarvoor aansluiting gezocht bij de omschrijving die de overheid al een aantal jaren hanteert.

Voor alle duidelijkheid worden seksueel geweld, genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouderenmishandeling specifiek genoemd bij de omschrijving, om duidelijk te maken dat ook deze vormen van geweld onder huiselijk geweld of kindermishandeling vallen. Overigens vragen deze specifieke vormen van geweld ook specifieke kennis en vaardigheden van leerkrachten. Bij het ontbreken van specifieke deskundigheid in de school, wordt bij signalen die mogelijkkerwijs kunnen duiden op zo'n specifieke vorm van geweld, een beroep gedaan op externe expertise.

Huiselijk geweld en kindermishandeling door leerkrachten vallen niet onder het bereik van deze meldcode. Deze vormen van geweld moeten direct gemeld worden bij de leidinggevende en/of de directie (zie ook het Veiligheidsbeleid van PPO de Link). In dat geval is het stappenplan dat in hoofdstuk 2 wordt besproken dan ook niet aan de orde.

2. De meldcode

Overwegende

- dat PPO de Link verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van het onderwijs aan haar leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van onderwijs aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de leerkrachten die werkzaam zijn bij PPO de Link op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat PPO de Link een meldcode wenst vast te stellen zodat de leerkrachten die binnen de scholen van PPO de Link werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat PPO de Link in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de leerkrachten bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eer gerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder leerkracht in deze code wordt verstaan: de leerkracht die voor één van de scholen van PPO de Link werkzaam is en die in dit verband aan de leerlingen van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder leerling in deze code wordt verstaan: iedere kind aan wie de leerkracht zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende

- de Wet op het Primair Onderwijs;
- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- het privacyreglement van PPO de Link.

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

2.1 *Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling*

Dit hoofdstuk beschrijft de stappen die wij van de medewerkers vragen te doorlopen als zij kindermishandeling of huiselijk geweld signaleren. Na de omschrijving van de verschillende stappen volgt kort een beschrijving van de verantwoordelijkheid van de organisatie om zorg te dragen voor de randvoorwaarden.

Twee opmerkingen vooraf.

1. Strafrechtelijke aanpak:

Als door de signalen een vermoeden ontstaat van een ernstig misdrijf is het verstandig om de te zetten stappen, al dan niet via het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld, af te stemmen met de interventies van de politie. Gesprekken met slachtoffer en getuige kunnen het leveren van bewijs in de strafzaak namelijk belemmeren.

2. Verhouding tot de Verwijsindex risico's jeugdigen:

In geval van een vermoeden van kindermishandeling zal de directeur/IB-er moeten overwegen of een melding in de verwijsindex moet worden gedaan. Deze verwijsindex heeft tot doel om leerkrachten die met dezelfde jongere te maken hebben met elkaar in contact te brengen. Dit doen zij als risico's worden gesignaleerd met betrekking tot de ontwikkeling naar de volwassenheid van de jongere. Doel daarvan is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van de jongere en zijn gezin. Het gaat hier niet om een keuze tussen een melding in de verwijsindex of het doorlopen van de meldcode. Beide acties zijn bij vermoedens van kindermishandeling aan de orde omdat ze elkaar ondersteunen.

2.2 Volgorde van de stappen

De stappen die hieronder worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Maar deze volgorde is niet dwingend. Waar het om gaat, is dat de medewerker op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, voordat hij besluit om een melding te doen. Zo zal het soms voor de hand liggen om meteen met de leerling in gesprek te gaan over bepaalde signalen. In andere gevallen zal de leerkracht eerst overleg willen plegen met de directeur, de IB-er en met het AMK of met het Steunpunt Huiselijk Geweld voordat hij het gesprek met de leerling aangaat. Ook zullen stappen soms twee of drie keer worden gezet. Daarnaast moeten bij specifieke vormen van mishandeling (zoals genitale verminking, eer gerelateerd geweld, en dergelijke) externe expertise worden ingeroepen.

2.3 De stappen

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Als een leerkracht signalen opvangt van huiselijk geweld of kindermishandeling, wordt van hem gevraagd om deze signalen in kaart te brengen. Hij legt deze signalen vast, evenals (de uitkomsten van) de gesprekken die hij over de signalen voert, de stappen die hij zet en de besluiten die hij neemt.

Ook de gegevens die de signalen weerspreken worden vastgelegd. Bij het in kaart brengen van signalen volgt de leerkracht de aanwijzingen van zijn eigen organisatie (directeur en IB-er).

Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde leerkracht. De gegevens over de signalen en over de stappen die worden gezet worden in het leerlingdossier vastgelegd.

Stap 2: Collegiale consultatie en zonodig raadplegen van het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld

De tweede stap is het overleg over de signalen. Om de signalen die in kaart zijn gebracht goed te kunnen duiden, is overleg met een deskundige collega noodzakelijk. Concreet hebben we het dan over de IB-er en de directeur. Ook kan gebruik gemaakt worden van het zorg- en adviesteam van de school. Daarnaast kan op basis van anonieme leerlinggegevens ook het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld worden geraadpleegd. Bij een vermoeden van (dreigende) vrouwelijke genitale verminking of eengerelateerd geweld zal doorgaans een beroep moeten worden gedaan op specifieke expertise.

Vermoedt het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld eermotieven achter het (dreigende) geweld dan kunnen zij zich onder andere over de veiligheidsrisico's laten adviseren door het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld dat als zelfstandige eenheid is ondergebracht bij de politie Haaglanden.

Stap 3: Gesprek met de leerling en ouders/verzorgers

Na het collegiaal overleg en eventueel het adviesgesprek met het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld, volgt een gesprek met de leerling of de ouders/verzorgers door de leerkracht en de IB-er of directeur. Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen, dan zijn de volgende stappen van het stappenplan niet nodig. Worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet.

In het gesprek met de leerling en ouders/verzorgers gaat het er om dat de leerkracht:

1. het doel van het gesprek uitlegt;
2. de signalen, dit wil zeggen de feiten die hij heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij heeft gedaan, bespreekt;
3. de leerling, ouder/verzorger uitnodigt om daarop te reageren;
4. en pas na deze reactie zonodig komt tot een interpretatie van wat hij heeft gezien en gehoord en wat hem in reactie daarop verteld is.

Geen gesprek met de leerling en ouders/verzorgers

In de instructie bij deze stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van een gesprek met de leerling en ouders/verzorgers. Het gaat om situaties waarin door het voeren van het gesprek de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Zo is het denkbaar dat een leerkracht besluit om zijn vermoeden van seksueel misbruik of eengerelateerd geweld nog niet met de dader te bespreken omdat hij het risico aanwezig acht dat de dader zich, na dit gesprek, op het slachtoffer af zal reageren. Ook kan worden afgezien van een gesprek als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de ouders/verzorgers daardoor de contacten met de leerkracht zal verbreken waardoor de leerling uit het zicht raakt.

Gesprek met kinderen

Ook als een kind nog jong is, is het van belang dat de leerkracht het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk of te belastend voor hem is. De leerkracht beoordeelt of een gesprek zinvol en mogelijk is, in overleg met de IB-er en de directeur.

Gesprek met de ouders/verzorgers

Normaal gesproken zal er ook een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouders/verzorgers. Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijk betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, als regel te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

NB: Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen. Bijvoorbeeld als de leerkracht redenen heeft om aan te nemen dat hij het kind dan uit het oog zal verliezen omdat de ouders het kind van school zullen halen, of dat het eerdergerelateerd geweld zal escaleren.

Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling

Na de eerste drie stappen beschikt de leerkracht al over redelijk veel informatie: de beschrijving van de signalen die hij heeft vastgelegd, de uitkomsten van het gesprek met de leerling en ouders/verzorgers en het advies van deskundigen. In stap 4 komt het er op aan dat de leerkracht deze informatie weegt. Deze stap vraagt van de leerkracht dat hij het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling inschat, evenals de aard en de ernst van dit geweld.

Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden

Na de weging van stap 4 komt de leerkracht, zonodig ondersteund door deskundigen, tot een besluit: zelf hulp organiseren of een melding doen. Waar het bij deze afweging om gaat is dat de leerkracht beoordeelt of hij zelf, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in voldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren. In alle gevallen waarin hij meent dat dit niet of maar gedeeltelijk het geval is, doet hij een melding.

Hulp organiseren en effecten volgen

Meent de leerkracht dat hij de leerling voldoende kan beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling, dan biedt of organiseert hij de hulp die daarvoor nodig is. Hij volgt de effecten van deze hulp en doet alsnog een melding als het geweld niet blijkt te stoppen of opnieuw oplaait.

Melden

Meent de leerkracht dat hij niet in staat is om de leerling voldoende te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling, dan doet hij een melding zodat de signalen nader kunnen worden onderzocht en acties in gang kunnen worden gezet die de leerling voldoende beschermen.

Het AMK doet na een melding onderzoek naar de signalen. Dit wil zeggen dat de medewerkers in gesprek gaan met de ouders en met leerkrachten die met het kind te maken hebben. Op basis van de resultaten van dit onderzoek besluit men wat er moet gebeuren. Vaak zal vrijwillige hulp in gang worden gezet, maar het AMK kan ook beslissen om een melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of om aangifte van mishandeling te doen bij de politie.

Het Steunpunt zal na een melding contact zoeken met de ouders/verzorgers om te beoordelen welke hulp noodzakelijk is, om vervolgens deze hulp voor het slachtoffer en de pleger (in het kader van Wet tijdelijk huisverbod) te organiseren en hen daarvoor zonodig te motiveren.

Sluit in de melding aan bij de feiten

Bij een melding dient de melder zoveel mogelijk zijn signalen te melden. Dit wil zeggen de feiten en gebeurtenissen die zijn waargenomen. Meldt de melder ook feiten en gebeurtenissen die anderen hebben gezien of gehoord, dan moet hij deze ‘andere bron’ duidelijk in de melding noemen.

Contact met de ouder(s)/verzorgers over de melding en de inspanning om toestemming voor de melding te krijgen

Als hoofdregel geldt dat de leerkracht, voordat hij een melding doet, contact zoekt met de ouders/verzorgers over de melding. Hij legt hem uit dat hij een melding wil doen, wat een melding voor de leerling en ouders/verzorgers betekent en wat het doel van de melding is. Vervolgens vraagt de leerkracht de ouders/verzorgers om een reactie hierop.

Laten de ouders/verzorgers merken dat zij bezwaar hebben tegen de melding, dan gaat de leerkracht over deze bezwaren met de ouders/verzorgers in gesprek en bekijkt hij hoe hij aan deze bezwaren tegemoet kan komen.

Blijven de bezwaren van de ouders/verzorgers desondanks overeind, dan maakt de leerkracht een afweging. Hij weegt de aangevoerde bezwaren af tegen de noodzaak om de leerling of een ander tegen het geweld of de mishandeling te beschermen door een melding te doen. Daarbij betreft hij in ieder geval de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of een ander daartegen te beschermen.

Op deze manier spant de leerkracht zich in om toestemming van de ouders/verzorgers te krijgen. Alleen in die gevallen waarin dit hem niet lukt, ook niet nadat hij in gesprek is gegaan over de bezwaren van de ouders/verzorgers, komt het doen van een melding zonder toestemming van de ouders/verzorgers in beeld.

Melding zonder gesprek met de leerling of zijn ouders

In de instructie bij de vijfde stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van contacten met de leerling, ouders/verzorgers over de melding. Het gaat om situaties waarin de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan van een gesprek worden afgezien als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de ouders/verzorgers de contacten met de leerkracht zal verbreken waardoor de leerling uit het zicht raakt.

Bekendmaken van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling

Artikel 55 van het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg geeft als hoofdregel dat de identiteit van de melder door het AMK aan het gezin bekend wordt gemaakt. Een melder kan echter ten opzichte van het gezin anoniem blijven als de melding:

1. een bedreiging vormt of kan vormen voor de leerling, voor andere jeugdigen of voor de leerkracht of zijn medewerkers; of
2. de vertrouwensrelatie zou kunnen verstoren tussen de leerkracht en de ouder/verzorger.

2.4 Inspanningen na de melding

Een melding is geen eindpunt. Als een leerkracht een melding doet, geeft het stappenplan daarom aan dat de leerkracht in zijn contact met het Steunpunt Huiselijk Geweld of het AMK ook bespreekt wat hij zelf, na zijn melding, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening kan doen om de leerling te beschermen en te ondersteunen. Dit is uitdrukkelijk in stap 5 bij de melding opgenomen om duidelijk te maken dat de betrokkenheid van de leerkracht bij de leerling na de melding niet ophoudt.

Van hem wordt verwacht dat hij, naar de mate van zijn mogelijkheden, de leerling blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

Het AMK en het Steunpunt Huiselijk Geweld houden melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

3. Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

In dit hoofdstuk wordt enige achtergrondinformatie gegeven, met name over het beroepsgeheim, het wettelijk meldrecht en de verhouding tussen het beroepsgeheim en het meldrecht.

3.1 Inhoud en doel van het beroepsgeheim

3.1.1 Algemene zwijgplicht

Iedere leerkracht die individuele leerlingen hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de leerkracht om, kort gezegd, geen informatie over de leerling aan derden te verstrekken, tenzij de ouders/verzorgers hem daarvoor toestemming hebben gegeven. Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de ouders/verzorgers het vertrouwen te geven dat zij vrijuit kunnen spreken.

De hierboven beschreven algemene zwijgplicht is niet specifiek opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacybepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (artikel 8) en uit de Grondwet (artikel 10). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door artikel 272 Wetboek van Strafrecht dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan de leerkracht zijn toevertrouwd.

3.1.2 Paradox van de geheimhoudingsplicht

Er doet zich bij de omgang met de zwijgplicht een zekere paradox voor. De zwijgplicht is hét instrument bij uitstek om er voor te zorgen dat mensen naar de leerkracht toe komen en ook bereid zijn om open over hun zorgen te spreken. Ze mogen er immers op vertrouwen dat hun verhaal niet zomaar elders terecht komt. Maar een te rigide omgang met het beroepsgeheim kan tot gevolg hebben dat een leerling die dringend hulp nodig heeft juist niet geholpen wordt omdat de leerkracht meent dat hij vanwege zijn beroepsgeheim niet in mag grijpen. Al met al is de omgang met het beroepsgeheim een vorm van evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking van het geheim waar nodig. De meldcode biedt daarin een handreiking voor zover het gaat om signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

3.1.3 Vragen van toestemming

Bij het verstrekken van gegevens van een leerling aan een ander, dus ook bij het doen van een melding aan het AMK of aan het Steunpunt Huiselijk Geweld, geldt als hoofdregel dat de leerkracht zich inspant om toestemming voor zijn melding te krijgen. De meldcode schetst daarvoor de werkwijze. Geeft de ouder/verzorger zijn toestemming, dan kan een melding worden gedaan. Weigert de ouder/verzorger ondanks de inspanning van de leerkracht zijn toestemming, dan houdt het niet op maar maakt de leerkracht een nieuwe afweging, zie daarover paragraaf 2.3, stap 4 en 5.

3.2 Conflict van plichten

Zo oud als de zwijgplicht is ook de notie dat een leerkracht door zijn beroepsgeheim in de knel kan komen. Er kunnen zich situaties voordoen waarin de leerkracht alleen door te spreken zijn leerling kan helpen, terwijl hij voor dit spreken geen toestemming krijgt. Er kan in dat geval sprake zijn van een conflict van plichten. De plicht om te zwijgen vanwege het beroepsgeheim botst met de plicht om de leerling te helpen juist door met een ander over hem te spreken. Het gaat dan altijd om een leerling die zich in een ernstige situatie bevindt en die alleen kan worden geholpen door een ander bij de aanpak te betrekken.

In de (tucht)rechtspraak wordt in geval van een conflict van plichten erkend dat een leerkracht ook zonder toestemming van de ouders/verzorgers over hen mag spreken. Uiteraard moet een dergelijk besluit om de zwijgplicht te doorbreken zorgvuldig worden genomen.

Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming:

1. Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van mijn leerling behartigen?
2. Is er een andere mogelijkheid om hetzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de ouders/verzorgers te vragen of te krijgen voor het bespreken van de situatie met iemand die hen kan helpen?
4. Zijn de belangen van de leerling die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de leerling heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

3.2.1 Beoordeling van een besluit over het doorbreken van het beroepsgeheim

Zou achteraf een toetsende organisatie gevraagd worden om een oordeel te geven over het optreden van de leerkracht, dan wordt vooral de zorgvuldigheid beoordeeld waarmee het besluit om de geheimhouding te verbreken tot stand is gekomen. Daarbij wordt onder andere gelet op:

- collegiale consultatie;
- raadpleging van het Steunpunt Huiselijk Geweld of het AMK;
- aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen;
- zorgvuldige en concrete afweging van belangen;
- de contacten die er met de ouders/verzorgers zijn geweest over de melding. Concreet gaat het er dan om of de leerkracht zich, gelet op zijn mogelijkheden en op de omstandigheden waarin de ouders/verzorgers verkeren, heeft ingespannen om de ouder/verzorger toestemming te vragen of om hen te informeren, indien het verkrijgen van toestemming niet mogelijk bleek.

Als hulpmiddel bij de besluitvorming over het verbreken van de geheimhoudingsplicht en het doen van een melding, wordt verwezen naar de website van de privacy helpdesk van het Ministerie van Justitie, www.huiselijkgeweld.nl/cgi-bin/beroepsgeheim.cgi.

3.3 Wettelijk meldrecht

Voor vermoedens van kindermishandeling is het leerstuk van het conflict van plichten nog eens bevestigd in artikel 53 lid 3 van de Wet op de jeugdzorg dat een uitdrukkelijk meldrecht

bevat. Iedere leerkracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft op basis van dit wettelijk meldrecht het recht om vermoedens van kindermishandeling, zonodig zonder toestemming van het kind en/of de ouder, bij het AMK te melden. Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de leerkracht om op verzoek van het AMK informatie over het kind en/of zijn ouders/verzorgers te verstrekken, eveneens zonodig zonder toestemming van het kind en/of de ouder/verzorgers.

4. Verantwoordelijkheden van PPO de Link

Om het voor leerkrachten mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt PPO de Link er zorg voor dat:

- binnen de organisatie en in de kring van ouders/verzorgers bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat leerkrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de leerkrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zonodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- afspraken worden gemaakt over de wijze waarop PPO de Link zijn leerkrachten zal ondersteunen als zij door ouders/verzorgers in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.